

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravnništvo in ekspedicijski „Katol. Tiskarna“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 214.

V Ljubljani, v sredo 19. septembra 1894.

Letnik XXII.

Iz delegacij.

Iz Budimpešte 18. sept.

Bosna in Hercegovina.

Danes se je v proračunskem odsaku avstrijske delegacije obravnavalo o potrebščinah za Bosno in Hercegovino. Dr. Pacak je porabil to priložnost, da je grajal bosensko upravo. Naloga okupacije, da se povzdigne socijalna in moralna kultura, se ni rešila. Nezadovoljnost mej ljudmi je jako velika, posebno ker se desetina že s policijo iztirjava. Govorniku je za to, da se vpelje avtonomija in narodu tako da priložnost, da izrazi svoje želje. Vprašal je ministra:

1. Če je res, da so v Sarajevu več uradnikov zaprti? Govori se, da je štirideset uradnikov bilo dalje časa zaprtih. Kaj so zakrivil? Koliko časa so bili zaprti in je-li še kdo zaprt?

2. Druga železniška zveza z Dalmacijo je potrebna. Bosenska vlada je svojo progo bajé že izdelala. More li minister povedati, zakaj avstrijska vlada ne začne delati dalmatinske proge.

3. Zakaj se je „Hrvatski“, „Braniku“, „Srbskemu Glasu“, „Srbobranu“ in „Zastavi“ zabranilo prihajanje po pošti v Bosno?

4. Koliko je dosedaj stalo kopališče Ilidže in koliko je minolo leto imelo dohodkov?

Minister Kállay ne vé za nobene pritožbe iz Bosne. Pritožbe, ki so se lani v delegaciji navajale, niso bile utemeljene. Delegati naj le pritožbe navedó, pa se bodo stvari preiskale. Nekateri časopisi bosenske razmere hvalijo, drugi jih grajajo, posebno češki in jugoslovanski. Minister omenja arheološkega shoda v Sarajevu, ki je izrekel bosenski vladi priznanje, da skuša poiskati starinske zaklade v Bosni.

O tem se ne more govoriti, da bi v deželi ogleduštvo cretelo. Beseda „špijon“ je v Bosni zabavljica in ima ves drugačen pomen, nego v nemščini. Da je temu res tako, se lahko gospodje sami v Bosni prepričajo.

Da bi bili dr. Masaryka in Sláma policijski nadzorovali, ko sta hodila po Bosni, njemu ni znano. Če je kaj resnice na tem, so ju le varovali pred ljudmi, ki drugače mislijo, nego pritoževalca.

Več uradnikov so bili res zaprti, ker je došla neka ovadba. Oni uradniki, proti katerim ni nobenih dokazov, so se takoj izpustili. Jeden je ostal še v zaporu in o tem je počakati sodnijske razsodbe. Dokler pa preiskava traja, on ne more ničesa povedati.

Zakaj se avstrijska vlada ni sezidala omenjenega dela železnice, on ne more povedati. Njemu je le znano, da ni odklonila niti avstrijska niti ogerška vlada bosenskega železniškega načrta.

Koliko je stalo kopališče Ilidže, o tem minister nima potrebnih podatkov. Toplice so priznane od znanih strokovnjakov za odlične in so bile potrebne posebno za Sarajevčane.

Minister se sklicuje na izjave zdravstvenega shoda v Budimpešti, da mora država več storiti za zdravstvo. Kopališče se ni napravilo zaradi dobičkarije, temveč le za javno zdravstvo.

Minister omenja, da se je v Sarajevu osnovala velika bolnica. Časopisom se je zabranil prihod v deželo, ker razširjajo lažnjiva poročila. Če začno drugače pisati, pa se jim dovoli pot v Bosno.

Dr. Pacak pravi, da ga veseli, če bode minister pritožbe preiskoval in omenja, da so se uradniki bili zaprti, ker so jih dolžili, da od njih prihaja neki članek, in zahteva še jedenkrat avtonomijo za deželo.

Nato se je vsprejel kredit za Bosno.

Shod nemških katolikov v Koloniji.

II.

Na prvem javnem shodu je dr. baron Schorlemer-Alst govoril o socialnem vprašanju: Vsled božje obsodbe v raju ne smemo upati, da bi kedaj mogli popolnem rešiti socialno vprašanje, mo-

goče je le zboljšati in olajšati sedanje razmere. Edino le socijalni demokratje trdijo, da je mogoče rešiti to vprašanje v državi prihodnosti, o kateri sanjajo. Sicer pa bi bili dobro plačani vodje socijalnih demokratov v veliki zadregi, ko bi imeli, recimo, proste roke, da po svojih naukih uredijo tako državo. Socijalna demokracija takoj razpade, ko bi morala začeti graditi, kar je razdrila, vrejevati, kar je zmedla; oni so le možje revolucije, a ne organizacije. Za njimi bi se takoj oglasili anarhisti in glave bi padale z vratov, kakor za časa Dantona in Robespiera. Brezverstvo vzgaja socijalne demokrate. Žal, da jih je mnogo, ki ne vidijo socijalne nevarnosti in ne čutijo, kako se širi in množi socijalna povodenj. Katoliki so že davno opozarjali na to nevarnost, še predno so se socijalni demokratje zbrali v trumah. Centrum je v državnem zboru že pred mnogimi leti stavil predloge glede organizacije družbe po stanovih na krščanski podlagi. Ta naloga je tako resna in plemenita, da bi se je morali lotiti vsi, ki imajo moči in sposobnost. Ako ne zboljšamo sedanjih razmer, pride grozna katastrofa. Ravno sedaj pa je za reforme primeren čas, ker si papež in cesar podajeta roke v rešitev tega vprašanja.

V prvi vrsti je treba pomagati srednjim stanovom, ki so: mali zemljiški posestniki, rokodelci in trgovci. Mislim, da ne sodim preostro, ako rečem: ali se nam posreči, z zdrav organizacijo rešimo srednji stan, ali pa ga zmeljejo in stró; kdo pa bode zmagal v tem socialnem boju, ali višjih 10000 ali socialnodemokratska masa, to lahko vsakdo ugane. Ne plaši me kar nič, ako mi kdo ugovarja, češ, da priporočam srednjeveške razmere. V istini so bile v srednjem veku boljše razmere od sedanjih vsled organizacije po stanovih.

Človek je društveno bitje, vse teži po zvezi in družbi. Dobro vem, da so propale srednjeveške naprave, ali premenile so se tudi razmere. Mi tudi nočemo v vsem obnoviti srednjeveških naprav, mi hočemo organizacijo po sedanjih potrebah z zdravim jedrom srednjega veka. V zadrugah naj se družijo

LISTEK.

Moje ječe.

Spisal Silvijo Pellico, prevel —a—.

XXXII.

Na tem svetu ni nič trpežnega. Angelica je zbolela. Prve dni svoje bolezni prihajala je k meni, ter mi tožila, kako jo boli glava. Jokala je, a ni mi povedala uzroka svojim solzam. Samo jecljala je nekake pritožbe zoper svojega ljubimca.

„Hudobnež je“, rekla je, „a Bog mu odpusti!“ Če sem jo še tako prosil, naj mi po svoji navadi razkrije svoje srce, nisem mogel izvedeti, kaj jo je tako razžalilo.

„Jutri zopet pridem“, rekla mi je nekega večera. A prihodnje jutro prinesla mi je mati kave, druge dni kak čaj, Angelica pa je bila hudo bolna.

Čuvaju pravila sta mi dvomljive reči o ljubezni tega otroka, ki so mi vzdigovale lase. Zapeljana je torej? Pa je morda le obrekovanje bilo. Priznavam, da sem jima verjel in da sem bil ves

potr vsled take nesreče. Vender sem še upal, da sta lagala.

Bolezen trajala je več ko mesec dnij, potem pa so revo peljali na kmete in nisem jo videl nikdar več.

Občutna je bila moja žalost o tej izgubi! Koliko težja bila mi je moja osamljenost! Kako mi je bila stokrat grenkejša od njene odsotnosti misel, da je ta revica nesrečna! Ona me je bila s svojim sočutjem tako potolazila v mojej revii, a moje sočutje za njo jej nič ne pomaga! Gotovo pa je bila prepričana, da jo jaz objokujem, da bi bil marsikaj rad tvegaj, i kaj tacega, kar bi ne lahko, samo da bi jej preskrbel kako olajšavo; da ne bodem nehal nikdar, biti jej hvaležen in moliti za njen blagor!

Ah! časi Angeličini, njeni — dasi kratki — pohodi krasili so res mojo neizgodo in mi dvojili veselje do življenja, ker so krali jednoličnost večnega mojega premišljevanja in tistega razmotrivanja, vpletali med moje i njene misli, provzročevali v meni marsikak prijeten občutek.

Potem pa mi je bila ječa zopet grob. Mmogo dnij trla me je žalost, niti pisati se mi ni ljubilo.

Sicer pa je bila sedaj moja žalost mila v primeri z ljutostjo, katero sem bil prej skušal. Je bil to morda znak, da sem se bil vže do dobrega privadil nesreči, da sem bil večji modrijan, boljši kristijan, ali pa je samo grozna vročina v mojej luknji premagala moč moje bolesti? Ah! moči moje bolesti ni premagala! Zdelo se mi je, da jo čutim v dno svojega srca in morda še močnejše, ker je nisem hotel izliti krikom in vznemirjevanjem.

Gotovo, dolga sola me je bila vsposobila, trpeti nove nezgode, ker sem se vdajal bil v voljo božjo. Tolikokrat sem ponavljal: „Tožiti je strahopetljivo“, da sem nazadnje mogel zadrževati tožbe, ki so se mi ravno hotele izviti in me je bilo sram, ker so se mi hotele izviti.

Pisanje mojih mislij pripomoglo je v pozivljenje mojega poguma, podučilo me o ničevosti vseh ničimurnostij in dovedlo je večji del mojih premišljevanj do teh le sklepov:

„Bog je: torej je tudi nezmotljiva pravica: torej je vse, kar se zgodi, namenjeno v najboljši smoter: torej so vsa trpljenja človeška na zemlji človeku le v blagor.“

jednaki stanovi, kakor priporočajo sv. oče v svoji okrožnici „Rerum novarum“ in večina socialnih politikov.

Začetek je storjen, treba je le boljše vredbe in državnega varstva. Predno se prične organizacija, treba odstraniti vse ovire, katerih je še mnogo. V ta namen pa ne priporočam enquete, katera je prišla povsod v modo, tako da moramo reči: „Koder si ne morejo pomagati, mora se enketa sestati“. V obče ne grajam enket, če sklenejo kaj dobrega; toda če so enquete le strelovodi, potem več škodijo, nege koristijo, kajti prevarjeno upanje je slabše, kakor nobeno. V prvi vrsti je treba, da se poživi versko življenje, da ostane zakon svet in pospeši srečno družinsko življenje. To so prvi pogoji in podlaga uspešne organizacije.

Borza je kot prometno sredstvo za trgovino koristna, toda igra na borzi se mora prepovedati potom primernih zakonov. Tu si delajo mnogi imetje tudi z nepoštenimi sredstvi. Izdaja tujih vrednostnih papirjev se mora omejiti in strogo nadzorovati.

Dalje se mora omejiti zadolževanje, vpekljati se morajo rentni domovi, odpraviti rimsko pravo in zemljiško posestvo proglasiti kot lastnina cele družine, da se zatre v korenini spekulacija z zemljišči. V koliko bi se smelo z dolgovi obtežiti zemljiško posestvo, to je težko določiti. V prvi vrsti pa moramo skrbeti, da rešimo zadolžena posestva, katera je sploh še mogoče rešiti, potom večletnega posojila.

Pri organizaciji poljedelskega stanu se ne smemo prenašati, kajti ta faktor ne prenaša mnogih prememb. Pred vsem ne smemo dovoliti, da bi država bila trgovec z žitom, kar bi se zgodilo, ko bi poljedelci plačevali svoje davke „in natura“, to je, s svojimi pridelki. To bi smeli potem zahtevati tudi obrtniki in trgovci. Država bi morala graditi sama skladišča in vpeljati bi državni socializem, katerega imamo itak že preveč.

Za obrtnike in rokodelce je treba premeniti obrtni zakon, da morejo obstati tudi mali obrtniki, katere sedaj uničujejo tovarnarji. Delo v kaznilnicah se mora vrediti, omejiti krošnjarstvo in prekupevanje, strogo kazniti vsi lahkomišelniki konkurzi in omejiti konsumna društva. To so poglavitne zahteve in centrum je v državnem zboru v tem oziru stavljal primerne nasvete.

Nasprotniki ugovarjajo, da s temi predlogi omejujemo in uničujemo gospodarsko prostost. odklanjam odločno take ugovore, kajti ravno s tem hočemo oprostiti srednje stanove kapitalističnega jarma, neomejena prostost je uničila nižje stanove, ki so omagali v boju s kapitalizmom. Narod ni srečen, ako je denar v rokah le nekaterih, temveč vsi stanovi morajo primerno biti deležni bogastva dežele.

In če govorim o organizaciji posameznih stanov, ne mislim priporočati boja med stanovi, temveč zravnavajo naj se prevelike razlike med interesi posameznih stanov.

Ker so srednji stanovi v največji nevarnosti, da propadejo, zato je treba tem najpreje pomagati z organizacijo.

Tudi znanje z Angelico bilo je zame dobro: omilila mi je bila značaj. Mila njena pohvala bila mi je v izpodbujo, da nisem cele mesece pozabil dolžnostij vsakega človeka, povzdigovati se nad srečo in biti potrpežljivemu. In ko sem bil kak mesec dnij trden v svojem sklepu, bil sem vdan v voljo božjo.

Angelica me je samo dvakrat videla jeznega. Enkrat bilo je, ker sem vže pravil, radi slabe kave, drugi pot pa je bilo tako le:

Na vsakih 14 dnij ali tri tedne prinesel mi je jetničar pismo od moje rodbine; pismo prišlo je najprej v roke sodišču, katero je je silno pokvarilo s črtami najčrnejšega črnila. Necega dne pripetilo se je, da so mi, mesto da bi uničili nekaj stavkov, prevlekli kar celo pismo z onim strašnim črnilom razun besed: »Predragi Silvijo!« v začetku in pozdrava na koncu »objamemo te presrečno vsi.«

Vsled tega bil sem tako ljut, da sem začel v prisotnosti Angelice tuliti in proklinjati, kedo ve, koga vse. Revici sem se smilil, a ob enem mi je očitala nedoslednost in nestanovitnost mojih načel. Videl sem, da ima prav in preklinjal nisem nikogar več.

(Dalje sledi.)

To so glavna načela, v katerih smo vsi edini, razlike v manj važnih vprašanjih moremo poravnati, ako poslušamo nauke in opomine sv. očeta po geslu: Ljubezen do bližnjega in pravičnost! △

Katoliško gibanje mej delavci.

Praga, dne 9. sept.

V.

Sedmi oddelek slóve „politične pravice delavcev“. Prvi je govoril Ripp. Splošna volilna pravica je povsod na dnevnem redu pri nas. Po sedajnem produkcijskem sestavu je na milijone delavcev nesamostojnih. Kapital je vse proizvajanje zgrabil nase, uničil je male obrtnike in vzel nam je naše svete pravice. Mali obrtniki imajo volilno pravico, ali naj je mi nimamo. Mi moramo dobiti volilno pravico, toda v tem ne gremo za socialnimi demokrati. Poglejmo na Francosko! Ta ženó delavca k volitvi; kapitalist mu pravi: „Če boš zame glasoval, ti dam zaslužek; če pa ne, te izženem iz dela“. Take volilne pravice nečemo.

Mi pa zahtevamo splošno zajmovo (po slojih razdeljeno) volilno pravico. Vsi delavci tvorniški in malega obrta se morajo stanovsko organizovati v zdruge in te zadrage naj si volijo svoje poslance, da bi vsak vedel koga voli in zakaj. Samo tako si dobimo svojih pravic, na temelju take volilne pravice, kakor je omenjena v naši resoluciji.

Za tem govornikom je nastopil dr. Horský; Vprašanje splošne volilne pravice giblje celi svet in je ravno agitacijsko sredstvo socialnim demokratom. Vender oglejmo si, kako hočejo to pravico socialni demokrati in kako mi. Oni hočejo splošno jednako volilno pravico za vsacega brez razločka, hočejo, da bi bila dežela razdeljena na gotove kraje ali okraje in da bi v teh vsi ljudje brez razločka stanu volili jednega poslanca. Toda na tak način bi si delavci nič ne pomagali. Zakaj ne? — Primer imamo v sosednjih državah in v daljnih prekomorskih krajih. Poglejmo samo na Nemško, tam je taka volilna pravica že dolgo. Pojmo tja in pogledajmo, koliko je tam delavcev in koliko imajo svojih poslancev? Tam je 46 socialno-demokratičnih poslancev, toda koliko jih je pravih delavcev, resničnih zastopnikov delavskega stanu? Ko se je govorilo o zavarovanju proti nezgodam in je centrum stavljal predlog v blagor delavcem, so se postavili socialni demokrati nasproti in poslanec Bebel je dejal: „Delavske rane morejo biti odprte!“ (Klic: Sramota! —) Ravno tako bi bilo tudi pri nas. Tudi na Laškem imamo lepo primeru. Ali sedé tam v zbornici resnični prijatelji delavskega ljudstva? Nikakor ne! Tam so prijatelji malih panamistov in spravljajo deželo na boben.

Jaz si pa splošno volilno pravico predstavljam izcela drugače. Zbornica mora biti minijatura, to je mala slika cele države, vse državne družbe.

Če si ogledamo državno družbo, vidimo razne sloje, razne stanove in razne stroke. In ravno tako mora to biti v zbornici; do tega moramo jedenkrat priti. Če pojde tako, kakor hoče socialna demokracija, bilo bi kakor na Nemškem. Tam je volitev pravi boj za poslanca. Kmetje hočejo svojega, rokodelci svojega, delavci svojega, katoličani svojega, uradniki hočejo tudi svojega itd. in konečno pridejo advokati rekoč: mi hočemo tudi svojega. — Vsi gredo ne za tistim, ki bolje čuti ž njimi, marveč s tistim, ki ima boljši jezik.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. septembra.

Mladočehi in radikalci. Razpor v mladočeskem taboru je prišel že tako daleč, da ga niti „Narodni Listy“ več ne tajé. Poslednje dni so bila nekaka pegajanja, da bi se bila napravila zopet sloga. Nekateri časopisi so trdili, da so se nekoliko sporazumeli, ali Gregrovo glasilo pravi, da je to laž. Mladočehi se z radikali drugače ne pobotajo, da se podvržejo njih programu. Radikalci pa tega ne marajo in zatorej pač ni dosti upanja, da bi shod zaupnikov napravil kako sporazumljenje. Pri prihodnjih volitvah je pričakovati, da bodo radikalci že postavili svoje kandidate in tedaj se bo pokazalo, v koliko se jim je posrečilo že izpodkopati zaupanje Mladočehom. Seveda najneugodnejše je za radikale to, ker je njih glavni vodja dr. Rašin v ječi.

Šleški deželni predsednik Jäger je moral v pokoj, ker ni bil po volji levičarjem. Proti njemu so najbolj rovali dr. Menger, protestantski

superintendent dr. Haase in iz Prusije priseljeni dr. Müller, ki sestavljajo nekako postransko vlado v Opavi. Zdelo se je tem možem, da Jäger premalo pospešuje nemštvo v Sleziji in se preveč ozira na Čehe in Poljake. Novi deželni predsednik grof Coudenhove ima zaupanje liberalne stranke, ker je v Liberci podpiral liberalce, dokler je bil ondu vladni komisar. V Liberci njegovo delovanje ni imelo zaželenega vspeha in ga morda tudi ne bo imelo v Sleziji. Ta premena je očitno pokazala, da bi levičarji pred vsem radi svoje ljudi spravili na važnejša mesta, kajti s tem si svoj vpliv zagotové. Politična oblastva tudi lahko vplivajo na volitve in te pomoči bo liberalna stranka jako potrebovala.

Rumune na Ogerskem čakajo še hudi časi. Mažari napenjajo vse sile, da bi jih popolnoma potlačili. Posebno ogerska sodišča pridno delujejo proti Rumunom. Te dni sta se imela zagovarjati odvetnik Korojanu v Kološu in vodja njegove pisarne Munteani. Dne 9. oktobra je obravnavala proti vredniku „Tribune“, Albiniju, zaradi rumunske spomenice. On ni prišel prvi pot, ker je bil bolan. „Tribuna“ pa ima še dve drugi pravdi, ker je priobčevala pozdrave sestaviteljem rumunske spomenice. Duhovnikom, kateri se zavedajo rumunske narodnosti, se odtegnejo podpore iz verskega zaklada. Čudno pač ni, če so na Ogerskem mnogi neredi, kajti uradi nimajo časa za druga dela, ko imajo toliko posla s preganjanjem Rumunov. Koliko se mažarski juristi belijo glave, kako bi Rumunom natvezili kako novo pravdo.

Občna volilna pravica. Nekateri pruski vladni krogi bi že davno radi odpravili občno volilno pravico, ker se boje socialnih demokratov. To pa ni lahko, kajti državni zbor bi se kaj takega ne privolil. Tudi knez Bismark se je te dni izrekel proti odpravi občne volilne pravice. Vlada se najbrž ne bo niti upala predložiti državnemu zboru sedaj predloge, ker je bivši kancelar proti njej. Ko bi knez Bismark bil za omenjenje volilne pravice, potem bi zanj pač glasovali mnogi narodni liberalci, sedaj bi pa najbrž samo protestantski konservativci. Katoliška stranka je tudi proti odpravi občne volilne pravice, ker ima baš v nižjih slojih prebivalstva močno podporo. Socialni demokrati pa katoličanom niso tako nevarni kakor raznim protestantskim strankam.

Monarhizem na Francoskem še ni popolnoma izumrl. To se je pokazalo tudi ob smrti grofa Pariškega. Vsi francoski listi so prinašali obširna poročila o smrti in pogrebu in tudi o sinu, princu Orleansu. Republikanski časopisi so seveda pristavljali, da ni misliti več na obnovo monarhije. Čudno bi pa vsekako bilo, da bi časopisi toliko pisali, ko bi se prebivalstvo malo zanimalo za naslednike nekdanjih vladajočih rodbin. Res je, da sedaj še ni pravi čas za monarhijo, ali kdo vé, kaj vse pride. Panamska aféra in anarhistični pojavi gotovo ne utrjujejo zaupanja v republiko. Francoski narod hitro menja svoje mišljenje in se zatorej nikakor ne more reči, da se kdaj ne obnovi monarhija.

Cerkveni letopis.

Leon XIII. in rožni venec.

„La vera Roma“ poroča: „Dne 8. sept. izdal je sv. Oče novo prekrasno okrožnico o pobožnosti sv. rožnega venca, ki znova in najtoplejše priporoča to molitev vernikom v teh žalostnih dneh spridenja, razkola, nenravnosti in nevere. Njega Svetost porabila je to priliko, da dostojno obsodi nesramni roman „Lourdes“ nesramnika Zole in brezbožno dramo „Cristo alla festa del Purini“ poslanca Bovio. — Zivio priporočamo katoličanom prebiranje te okrožnice, ki se bo brezdvomno med ljudstvom jako razširila.

Za združenje vzhodne z zahodno cerkvijo.

Vsled želje svetega Očeta pripravlja Propaganda v Rimu začetne študije, ki se bodo predložile meseca oktobra vzhodnim katoliškim patrijarhom zborujočim v Rimu pod predsedništvom papeževim v svrhu povrnitve razkolnih vzhodnih kristijanov h katoliški edinosti.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. septembra.

(Katoliško politično društvo v Vipavi.) Pretečeno nedeljo se je volil odbor novemu katoliškopolitičnemu društvu v Vipavi. Izvoljeni so: gg. Matija Erjavec, dekan, predsednikom, grof Lanthieri, podpredsednikom, R. Silvester, tr-

govec, blagajnikom, župnik Arko, tajnikom, deželni poslanec M. Lavrenčič, župnika Mikš in Texter, župana Jož. Ferjančič iz Budanjer Leop. Zgur iz Goč in Anton Uršič, trgovec in posestnik v St. Vidu, odborniki. — Bog daj novemu društvu obilo uspehov!

(C. kr. učiteljske) je včeraj pričelo šolsko leto s sv. mašo v stolnici. V prvi letnik se je oglasilo 42 gojencev in nad 100 gojenk.

(Ljubljanski mestni svet) je včeraj imel sejo. Sklenil je mej drugim pritožiti se na upravno sodišče proti odločbi deželnega odbora, s katero se je razveljavil sklep mestnega sveta o napravi samoslovenskih uličnih napisih.

(V Slatini na Spodnjem Štajerskem) so od 17. do 21. septembra duhovne vaje pod vodstvom vrlega redemptorista P. Maier-ja. Udeležba je mnogobrojna — 130 duhovnikov iz lavantinske škofije. Zbrani duhovniki so se odsotnemu mil. g. knezoškofu dr. Napotniku, ki se zaradi bolehnosti nahaja pri župniku Kneippu v Wörishofenu, brzojavno poklonili, na kar se je mil. g. knezoškof takoj odzval.

(Kontrolni shodi) za rezerviste stalne vojne vršili se bodo po sledečem vsporodu: A. Gorenjsko in okolica ljubljanska: 2. oktobra v Bohinjski Bistrici, 4. oktobra v Kranjski Gori, 5. oktobra v Radovljici, 6. oktobra v Trzinu, 7. in 8. oktobra v Kranju, 9. oktobra v Škofji Loki, 11. oktobra v Železnikih, 13. oktobra v Poljanah, 15., 16. in 17. oktobra za okolico ljubljansko, 18. oktobra na Grosupljem, 20. in 21. oktobra na Vrhniki, 23. in 24. okt. v Kamniku ter 25. oktobra na Brdu pri Lukovici. B. Dolenjsko: 2. oktobra v Zatičini, 4. in 5. oktobra v Litiji, 6. oktobra v Zagorju, 7. oktobra v Radečah, 8. in 9. oktobra v Krškem, 10. oktobra v Kostanjevici, 12. oktobra v Mokronogu, 13. oktobra v Trebnjem, 14. oktobra v Žužemberku, 16. in 17. oktobra v Novem Mestu, 19. oktobra v Metliki, 20. oktobra v Črnomlju, 22. in 23. oktobra v Kočevju, 24. oktobra v Ribnici ter 25. oktobra v Vel. Laščah. C. Mesto Ljubljana: 12. oktobra za rezerviste pešpolkov in lovskih batalijonov in 13. oktobra za rezerviste ostalih vojnih krdel (Special-Waffen). Naknadni shodi (Nachcontrollversammlung) bodo: 8. novembra za Gorenjsko in ljubljansko okolico, 9. novembra za Dolenjsko ter 10. novembra za mesto Ljubljana, vsakokrat v vojašnici sv. Petra.

(Za dijaško kuhinjo v Kranju) nabral je gospod Jurij Režek, znan kot neutrudljiv nabiratelj prispevkov v blage namene, pri valetih, katero so mu priredili prijatelji pred njegovim odhodom v Ljubljano, med istimi 104 krone. Prisrčna hvala njemu in vsem darovateljem!

(Na Vipavskem) se je po nekaterih krajih pričela ta teden trgatve. Toliko vina, kakor lansko leto, ne bode, a ker je dobro dozorelo in ga burja že nekaj dni sem suši, bode tolikanj boljše in močnejše. Mošt sedaj kaže 20 do 22 stopinj sladkorja, kar pride pozneje na polovico alkohola. Tedaj bode že toliko močno, da se ne bode smelo pregloboko gledati v kozarec, ker bi potem previsoko seglo v glavo. Ker že sedaj nekateri stalni tukajšnji vinski trgovci še precej dobro plačujejo grozdje in mošt, bode vinorejec z letošnjim pridelkom lahko zadovoljen.

(Nemški „parteitag“) imeli so koroški Nemci minolo nedeljo dne 16. septembra v Beljaku. Poraz liberalno-nacionalne stranke pri zadnjih dopolnilnih volitvah mu je povod, ker hoče gospoda vsaj po toči nekoliko pozvoniti in se že sedaj pripraviti za bodoče volitve. Več prihodnjic.

(Koroške novice.) Na Bistrici v Rožu je dne 12. sept. zgorel 10letni otrok A. Planc. — Pri Dobrlivesi našli so dne 9. sept. nekega 60—70letnega moža vtopljenega. — Blizu Velikega Zvonika zgodile sta se zadnji čas dve nesreči. Neki delavec je padel čez strme pečine in obležal takoj mrtev. Dne 9. t. m. hotel je neki mož z Dunaja imenom Maks Šober obiskati svojo sestro v hiši za tujce na Velikem Zvoniku. Med potjo je obnemogel in predno so mu mogli pomagati, je izdihnil svojo dušo. — Neke anarhistične zveze zasledujejo v Tuhinju pri Trgu. V Lipalji Vasi v Kanalski dolini se je dne 11. t. m. obesil čevljarski pomočnik J. Platzer iz Pontablja. Menda se mu je mešalo.

(Vojaška taksa.) Vlada bode predložila novelo postave za vojaške takse. Najnižja taksa po 1 gld. se bode popolnoma opustila ali pa vsaj zmanjšala za dnarje, rokodelske pomočnike in delavce po tovarnah. Nasproti se bode taksa bogatinom zdatno zvikšala. Občine je pa v prihodnje ne bodo več same pobirale.

(Tiskovna pravda.) Iz Celovca: Vrednik „D. allg. Ztg.“ v Beljaku M. Otič moral se je minolo soboto zopet zagovarjati pred porotniki. Tožil ga je uradnik Oroszy iz Borovlj in notar Čebulj iz Beljaka. V tožbi Oroszy je bil Otič obsojen v jednomoščen zapor ter mora plačati sodnijske stroške in objaviti sodbo v „D. allg. Ztg.“ in v uradni „Celovčanki“. S Čebuljem sta se spravila, pa Otič mora objaviti neko častno izjavo v „D. allg. Ztg.“ in v „Celovčanki“, poravnati vse stroške in dati za „Präparandenbeim“ v Celovcu in za mestne uboge v Beljaku po 50 gld. Otič bil je že spomladi obsojen v pravdi z dr. Steinwenderjem.

(Cirkus Henry.) Kakor vse druge, odlikovala se je tudi včerajšnja 22. predstava s proizvajanjem izbranega prav zanimivega vspeveda. Posebno všeč je bila krasna pantomina „pepelčica“, pri kateri so sodelovali otroci tudi iz tukajšnjih obitelji. Vršilo se bode le še nekaj predstav, torej naj ne zamudi nihče prilike ogledati si raznovrstne nastopajoče umetnike. Cirkus je bil prav dobro obiskan.

(Nagla smrt.) V nedeljo 16. t. m. so v Zagrebu na Bienički cesti službujočo delavko Marijo Finžgar, doma iz radoljskega okraja, našli mrtvo v njenem stanovanju. Vzrok smrti še ni znan.

(Slana) je padla pretekli teden po logaški dolini in napravila po polju dokaj škode. — Tudi z Dolenjskega dohajajo poročila o njej, osobito pa o slabem pridelku sadja.

(Letošnji zajci) došli so, seveda ustreljeni, že v precejšnjem številu na ljubljanski trg. Cena jim je od 70 kr. do 1 gld. 30 kr. Izvestno se jih to jesen ne bode nikjer manjkalo.

(4000 katoliških učiteljev.) Katoliško učiteljsko društvo na Nemškem šteje s svojimi podružnicami vred 4000 udov. To število je zelo veliko, ker se je društvo še le pred štirimi leti osnovalo. Največ udov je v renski provinciji, namreč 1500.

(Zakasneli cvet.) V Spodnjem Dravogradu na Koroškem začela je te dni mlada hruška lepo cveteti, kakor bi bila mila pomlad in bi ne brili hladni, že prav jesenski vetrovi.

Društva.

(„Slovensko-kat. delav. društvo“) priredi v nedeljo, dne 23. t. m. ob polu 10. uri dopoludne javni shod v prostorih doma rokodelskih pomočnikov (Poljske ulice). Vsporod: 1. Društveni program. 2. Raznoterosti. Odbor „slov. kat. delavskega društva“ v Ljubljani.

(Šentjakobsko-Trnovske ženske podružnice sv. Cirila in Metoda) vrtna veselica pri „Virantu“ se je izborna obnesla. Združila je poln vrt narodnega občinstva obojega spola. V prav lepem številu počastile so to podružnično veselico vrle Litijčanke in Smarčičanke, katerih ne manjka pri nobeni Ciril-Metodovi slavnosti. Čistega dobička preostalo bode okoli 200 gld. Mesto zadržanega gospoda dr. Meveda, pozdravil je zbrano občinstvo velečastiti gospod dež. arhivar A. Koblar v krasnem in navdušeno sprejetem govoru, pozdravivši kar najtopleje vrle odbornice šentjakobsko-trnovske ženske podružnice, imenoma gospo Gutnikovo, gospodičini Kadivčovo in Maroltovo in navzoče istotako marljivo in neumorno delujoče litijske in smartinske Slovenke. Spominja se tudi pevskega društva „Ljubljane“ in kvarteta „Ilirija“, ki vsikdar in druge volje poveljujeja sv. Cirila in Metoda družbe veselice z izbornim svojim petjem. Programu dodani mešani zbor „Nazaj v planinski raj“, in ženska četverospava „Cerkvica“ in „Gondolar“, v katerih so se odlikovale gospodične: A. Bitec, M. Košir, M. Novák in A. Pavlič, so se na burno zahtevanje morali ponavljati. Veselica ostala bode vsem udeležencem v kar najprijetnejšem spominu.

Telegrami.

Cesar na Ogerskem.

Gödöllő, 18. septembra. Dne 22. t. m. ob dveh zjutraj pride cesar v Nagy Maras in pojde še isto jutro na lov na jelene.

Balassa-Gyarmat, 19. septembra. Pri včerajšnji vaji so bili boji konjice. Bili so veliki naskoki, močen boj pešcev in topničarjev. Ob desetih so se nehali manevri.

Balassa-Gyarmat, 19. septembra. Mesto je včeraj bilo sijajno razsvetljeno. Cesar se je peljal po ulicah, ob katerih so stali bakljenosci. Prebivalstvo ga je povsod navdušeno pozdravljalo.

Kolera.

Dunaj, 19. septembra. V Moravski Ostrovici se je dne 16. t. m. konstatoval jeden slučaj kolere.

Dunaj, 18. septembra. V Levovu sta včeraj 2 zbolela in 2 umrla za kolero, v Krakovu jeden zbolel, v ostali Galiciji jih je 156 zbolelo in 101 umrl za kolero, v Bukovini jih je pa pet zbolelo in 4 umrli.

Dunaj, 19. septembra. Predsednik državnih železnic vitez Bilinski povrnil se je z nadzorovalnega potovanja. Od Veselyja do Gmünda se je vozil s posebno novo lokomotivo, ki prevozi v jedni uri 100 kilometrov. Ta lokomotiva bode odslej vozila mej Dunajem in Hebom in se s tem okrajša vožnja.

Levov, 19. septembra. Nadvojvoda Karl Ludovik in nadvojvodinja Marija Terezija ogledala sta danes razstavo. Pri vходу jo je pozdravil predsednik razstavnega odbora knez Sapieha in nadvojvodinji poklonil lep šopek.

Budimpešta, 19. septembra. Odsek za vnanje stvari ogerske delegacije je začel posvetovanje o budgetu ministerstva vnanjih stvari. Poročevalec Falk vpraša grofa Kalnokyja, kako je z razmerami v Srbiji, če res Bolgarija se nagiba k Rusiji, kar samo na sebi še ni nič vznemirljivega, ako se ne pojde čez berolinski dogovor; če daje prijateljsko razmerje z Rumunijo Kalnokyju sredstev, da doseže konec Ogron sovražnih agitacij v tej deželi. Poročevalec želi pojasnil o izjavi italijanske vlade glede trodržavni zvezi sovražnega govora Bonghijevega in rad bi vedel, kako načelno stališče zavzemlje grof Kalnoky zastran mejnarodnega sporazumljenja proti anarhizmu.

Budimpešta, 19. septembra. Končala so se posvetovanja mej obema trgovskima ministroma. Predmet pogajanjem je bilo razmerje mej dunavsko parobrodno družbo in novo ogersko podobno družbo. Nadalje sta se posvetovala, kaj je storiti, ko se je približal rok za odkup južne železnice. Pa tudi o nekaterih drugih stvareh sta še ministra govorila. Doseglo se je mej njima popolno sporazumljenje in grof Wurmbrand je odpotoval na Dunaj.

Berolin, 19. septembra. Sodišče je obsodilo glavnega urednika „Berliner Local-anzeigerja“ Kupferja in pisatelja Krokerja, ker sta razširjala laž, da se je ladija „Augusta Viktorija“ potopila. Vsak mora plačati 50 mark globe ali pa bode 5 dnij zaprt. Državni pravdnik je bil predlagal šesttedenski zapor.

Draždane, 19. septembra. Cesar je poslal tako častitko kralju saksonskega: „Tebi, pogumnemu paladinu mojega očeta, slavnemu vojskovodji iz velikega časa Nemčije, svojemu najvrlejšemu prijatelju in svetovalcu pošiljam najiskrenejša in najtoplejša voščila k današnjemu jubileju.“

Hanover, 18. septembra. Igralec Bransin je predvčeraj prevrgel neko benzinovo svetilnico in se tako opek, da je v bolnišnico prenesen umrl.

Madrid, 19. septembra. Iz Feza so došla poročila, da je maročanski sultan precej bolan. V petek so ga morali nesti v mošejo.

Pariz, 18. septembra. Predsednik francoske republike Kazimir Perier je prišel danes v spremstvu generala Saussiera k vojaškim vajam v Vaujours. Predsednik je dal častnikom obed. Pri obedu je predsednik napil vojni in general Saussier se mu je zahvalil.

London, 18. septembra. Po došlih poročilih so pri Pingjangu zgubili Kitajci 17000 mož, mej temi 14500 vjetih. Vjetih je pet generalov in ves kitajski generalni štab. Vjetnike pošljejo v oddelkih po 1000 mož z vojaškim spremstvom v Japan.

60.000 gld. znaša glavni dobiček levovskih srečk, kateri se s samo 10% odtegljem v gotovini izplača. Na to opozarjamo naše častite čitatelje, da je žrebanje 27. sept.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		barometra v mm	termometra po Celsiusu			
18. 7. u. zjut.		741.6	11.6	zm. vzh.	oblačno	1.50
18. 8. u. pop.		742.1	13.2	sl. vzh.	dež	dež
19. u. sveč.		741.5	10.2	.	oblačno	

Srednja temperatura 11.7°, za 2.1° pod normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dné 19. septembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	6 50	Speh poven, kgr.	— 64
Rež,	4 80	Surovo maslo,	— 72
Ječmen,	4 80	Jajce, jedno	— 3
Oves,	5 60	Mleko, liter	— 10
Ajda,	7 —	Goveje meso, kgr.	— 64
Proso,	5 —	Telečeje	— 70
Koruza,	7 —	Svinjsko	— 66
Krompir,	2 14	Kostrunovo	— 37
Leča, hktl.	10 —	Piščanec	— 45
Grah,	12 —	Golob	— 18
Fižol,	7 —	Seno, 100 kgr.	— 187
Maslo, kgr.	— 92	Slama, 100	— 1 50
Mast,	— 68	Drya trda, 4 kub. m.	— 6 70
Speh svež,	— 58	„ mehka, 4 „	— 5 —

Vsebina 18. zvezka 1894:

1. Mateju Cigaletu v spomin. Spisal dr. Fr. L. 2. Slovo od Bele Krajine. Zložil Anton Medved. 3. Gospa s pristave. (Zgodovinski roman.) Spisal I. Kraljev. (Dalje.) 4. Spletke. (Povest iz nedavnih časov.) Spisal Š. (Dalje.) 5. Boj pri Vogastogradu.

Zložil Anton Hribar. 6. Rim, središče lepih umetnostij. Spisal dr. Anton Medved. 7. Loka. Krajepisno-zgodovinska črtica.) Spisal Fr. Pokorn. (Dalje.) 8. Aforizmi o ženstvu. Berilo gospe Pavline Pajkove. 9. Književnost: A. Slovenska književnost. B. Hrvaška književnost. C. Ruska književnost. 10. Umetnost. 11. Raznoterosti. Na platnicah: Nar. pesmi iz Murskega polja. — Narodno blago s Pohorja. — Slike: 1. Matej Cigale. (Po fotografiji.) 2. Nepotrebna poskušnja. (Slikal B. G.) 3. Sedanji loški grad. (Fot. Fr. L.) 4. Kolosej. (Po Fotografiji.) 5. Spominski list k otvorjenju proge Ljubljana-Novoto Mesto.

Zahvala.

Najtoplejša zahvala vsem, kateri so ob dolgotrajni, mučni bolezni sedaj v Gospodu počivajočega ljubljanskega brata, gospoda

Adalberta Jallena

izkazovali tolažeče sočutje, vsem mnogobrojnim udeležnikom pogreba, pred. duhovščini, darovalcem krasnih vencev, cenjenim pevcom pevskega društva »Slavec«, sl. tiskarskemu društvu ter pokojnika spošt. tovarišem najpriščnejša zahvala.

V Ljubljani, dné 19. sept. 1894.

Elizabeta Jallen,
sestra.

Upravništvo „Vrtčevo“

se je preselilo

na Sv. Petra cesto šte. 6.

Tu-sem naj se dološila še zaostala naročnina. — Tudi se še dobivajo poprejšnji letniki po znižani ceni in sicer: l. 1877 vez. 1 gld. 80 kr., nevez. 1 gld. 50 kr.; l. 1882 do 1890 a vez. 2 gld., nevez. 1 gld. 70 kr.; l. 1891 do 1893 a vez. 2 gld. 60 kr., nevez. 2 gld. 30 kr.

480 3-3

Ivana Tomšić.

Hiša za 7000 gld.

v Ljubljani v Lingerjevih ulicah št. 7 se prodá. Povpraša se v tej hiši v II. nadstropju, ali pri dr. Papežu v Ljubljani.

481 3-3

Predzadnji teden!

Glavni dobitki 60.000, 10.000, 5.000 gld.

v gotovini le z 10% odbitka.

Levovske srečke a 1 gld. priporoča

„MERCUR“ menjalnična delniška družba
303 3 na Dunaju, Wollzeile 10. 418 19

Le še malo predstav.

Cirkus Henry

sloveča jahalna družba

v Ljubljani, poleg Lattermannovega drevoreda.

Danes v sredo dné 19. septembra 1894

prva velika parforce-predstava

obstoječa iz

20 točk.

Te parforce-predstave so posebnost cirkusa Henryja, in so se dajale že na Dunaju, v Pragi in Gradcu, in so povsod zaradi njih naglega in gotovega izvajanja vzbujale senzacijo. Častiti obiskovalci imajo to prednost, da pri jedni predstavi toliko vidijo kakor sicer pri več predstavah.

Pol ure pred predstavo koncert, katerega izvaja domač orkester.

Jutri v četrtek dné 20. septembra 1894

493 1

Velika predstava.

Otvoritev prodajalnice.

P. n.

Usojam si prečast. duhovščini, slav. občinstvu in cenjenim gospodinjam uljudno javiti, da bom otvorila v ponedeljek dné 17. t. m. staroznano in slovečo Mühleisnovo, naposled F. S. Rojnikovo

prodajalnico specerijskega in mešanega blaga
na Krizevniškem trgu št. 8, pri zlatem sidru.

Prodajalnica založena je povsem z dobrim in svežim blagom, in se bodem kar možno prizadevala, da ustrežem in zadovoljim kupujoče občinstvo z najboljšim blagom po nizkih cenah.

Priporočam se prav posebno cenjenim gospodinjam ter naidejam prav obilnega obiska.

Odličnim spoštovanjem

Leopoldina Mauser,
imejiteljica prodajalnice.

486 3-2

Licitacija lož.

492 2-2

Zaradi oddaje lož v deželnem gledališču za sezono 1894/95 vršila se bo dražba

v četrtek dné 20. septembra 1894. l.

v deželnem gledališču, in sicer dopoldne ob 10. uri za nemške, popoldne ob 3. uri pa za slovenske predstave.

Dražbeni pogoji se lahko vpogledajo v deželni pomočni pisarni vsak dan med 11. in 12. uro dopoldne.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dné 17. septembra 1894.

Knjigarna

Kleinmayr-ja in Bamberg-a

v Ljubljani na Kongresnem trgu 2

priporoča svojo

482 5-5

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah broširanih in v trdnih šolskih vezih po najnižjih cenah.

Seznami uvedenih knjig se oddajajo zastonj.

Dunajska borza.

Dné 19. septembra.

Skupni državni dolg v notah	98 gld. 95 kr.
Skupni državni dolg v srebru	98 " 75 "
Avstrijska zlata renta 4%	124 " 60 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	97 " 95 "
Ogerska zlata renta 4%	122 " 35 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	96 " 70 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1035 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	373 " 25 "
London vista	123 " 70 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	60 " 77 1/2 "
20 mark	12 " 16 "
20 frankov (napoleonor)	9 " 86 "
Italijanski bankovci	45 " 15 "
C. kr. cekini	5 " 86 "

Dné 18. septembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	148 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 " — "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	96 " 40 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	143 " 50 "
Dunavske vravnave srečke 5%	127 " 50 "
Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	107 " 25 "
Posojilo goriskega mesta	— " — "
4% kranjsko deželno posojilo	67 " 40 "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 50 "
Prioritetne obveznice državne železnice	222 " — "
" " južne železnice 3%	159 " 25 "
" " južne železnice 5%	128 " 50 "
" " dolenskih železnice 4%	98 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	196 gld. 40 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	140 " — "
Avstrijskega rubečnega križa srečke, 10 gld.	17 " 70 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	69 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	71 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	51 " 50 "
Ljubljanske srečke	25 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	169 " 30 "
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3265 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	492 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	116 " 75 "
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	75 " — "
Montanska družba avstr. plan.	86 " — "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	173 " — "
Papirnih rubljev 100	134 " — "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjša dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.